

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2021 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

DPT.432.8.2020/9

elektronicznie do członków Zespołu

**Sprawozdanie
z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 18 grudnia 2020 r.**

*Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej
umożliwiających porozumiewanie się na odległość*

W dniu 18 grudnia 2020 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r., z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych (dalej: „Przewodniczący”, „Pełnomocnik”) do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu.

Przewodniczący podkreślił, że jest to szczególne posiedzenie plenarne Zespołu, gdyż począwszy od 2012 r. na ostatnie, grudniowe, posiedzenie zapraszani są przedstawiciele Parlamentu, organizacji pozarządowych i zawodów prawniczych, celem wspólnej refleksji nad najważniejszymi zagadnieniami dotyczącymi egzekucji wyroków Trybunału oraz nad priorytetami działania na przyszłość.

Następnie Pełnomocnik przedstawił agendę spotkania i zachęcił uczestników do aktywnego udziału w posiedzeniu Zespołu, zadawania pytań i włączania się w dyskusję odnośnie do wykonywania wyroków Trybunału przez Polskę.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika:

Przewodniczący zaprezentował dane statystyczne dotyczące orzeczeń wydanych przez Trybunał w 2020 r. w sprawach polskich, a także w przedmiocie orzeczeń znajdujących się obecnie na etapie wykonywania oraz uznanych za wykonane w trakcie 2020 r. według stanu na 17 grudnia 2020 r.

Liczba orzeczeń uznanych za wykonane w 2020 r. wynosi 31 (12 wyroków i 19 decyzji) nie ulegnie już zmianie ponieważ Komitet Ministrów RE zakończył już prace w tym roku. Pozostałe dane za rok 2020 r., będą aktualizowane w styczniu 2021 r.

Wykonywanie	Sprawy zawiste w procesie wykonywania (wyroki/decyzje)	89 (72/17)
	Sprawy uznane za wykonane (wyroki/decyzje)	31 (12/19)
Sprawy przed Trybunałem	Liczba spraw zakomunikowanych rządowi celem zajęcia stanowiska	122
	Liczba wydanych orzeczeń (wyroki i decyzje łącznie)	57 (19/38)
	- liczba wyroków (w tym stwierdzających co najmniej 1 naruszenie/ w tym stwierdzających zarówno naruszenie jak i brak naruszenia/ ws zadośćuczynienia lub odszkodowania)	19 (18/3/1)
	- liczba decyzji , w tym:	38
	zatwierdzających ugodę (w tym częściowo zatwierdzających ugodę i częściowo skreślających z uwagi na oczywistą bezpodstawność)	7 (1)
	zatwierdzających deklarację jednostronną	8
o niedopuszczalności łącznie (w tym z powodu oczywistej bezpodstawności skargi (MIF) /oraz pozostałe (niedopuszczalność z innych niż MIF powodów))	23 (17/6)	

Przewodniczący poinformował, że do 17 grudnia 2020 r. Trybunał zakomunikował 122 skargi w sprawach przeciwko Polsce, w tym:

- tzw. „skargę klimatyczną” – skargę dzieci i młodzieży przeciwko 33 państwom członkowskim Rady Europy; w skardze podnoszone są kwestie dotyczące problematyki gazów cieplarnianych i ich wpływu na człowieka i środowisko;
- 30 skarg byłych funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej i Krajowej Administracji Skarbowej (KAS);
- 21 skarg osób LGBT (dotyczących różnych aspektów prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, w tym odmowa zarejestrowania zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci, dyskryminacja osób LGBT przy zawieraniu umowy ubezpieczenia oraz w kwestiach podatku od spadków i darowizn, dot. odmowy wystawienia zaświadczenia o zdolności małżeńskiej osób LGBT, odmowa zmiany nazwiska na nazwisko partnera tej samej płci);
- 6 skarg pochodzących od 9 skarżących, związanych z różnymi aspektami reformy wymiaru sprawiedliwości (wcześniejsze zakończenie kadencji KRS, brak powołania na wakujące stanowisko sędziowskie, sprawę postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego Tuleyi) oraz 3 skargi dotyczące obniżenia wieku emerytalnego kobiet-sędziów;
- sprawę dot. zakazu wstępu do Sejmu;
- sprawę dot. odmowy przeprowadzenia zabiegu legalnej aborcji;
- sprawę dot. tzw. mniejszości śląskiej;
- sprawę dot. zgonu syna skarżących w wyniku zaprzestania leczenia choroby ultrazadkowej;
- sprawę dot. brak zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne;

- sprawę dot. kontaktów z dzieckiem;
- 5 tzw. skarg więziennych dot. problemów powtarzalnych (leczenie w warunkach pozbawienia wolności, przewlekłość tymczasowe aresztowania, kontakty z rodziną osób osadzonych);
- sprawę dot. zatrzymania dziennikarki podczas demonstracji;
- sprawę dot. wolności słowa.

W 2020 r. Trybunał wydał także 4 zarządzenia tymczasowe w sprawie cudzoziemców podlegających procedurom wydalenia, zobowiązując rząd tymczasowo do nieusuwania skarżących z terytorium RP oraz 1 w sprawie dotyczącej leczenia hormonalnego osoby transpłciowej w zakładzie penitencjarnym.

Należy także odnotować 3 skargi złożone przez Polaków na państwa trzecie, w których Rząd RP został oproszony o rozważenie przedłożenia stanowiska.

W 2020 r. przedłożono 3 interwencje strony trzeciej złożone w 1 sprawie przeciwko Hiszpanii (sprawa *Asociación Española de Abogados Cristianos p. Hiszpanii*, skarga nr 22604/18), 1 sprawie przeciwko Wielkiej Brytanii (sprawa *Lee p. Wielkiej Brytanii*, skarga nr 18860/19) oraz w 6 połączonych sprawach przeciwko Czechom (sprawa *Vavrička i inni p. Czechom*, skarga nr 47621/13).

Rodzaj spraw znajdujących się w wykonywaniu nie zmienił się i nadal najwięcej orzeczeń pozostających w procedurze wykonania dotyczy przewlekłości postępowań – zarówno sądowych (cywilnych i karnych), jak i administracyjnych i sądowno-administracyjnych głównie wyroków, ale i decyzji zatwierdzających ugody, zawartych w sprawach objętych pilotażem, w których zostały zawarte też zobowiązania natury ogólnej.

Następnie Pełnomocnik poinformował, że w 2020 r. (do dnia 17 grudnia 2020 r.) zostało przedstawionych 14 komunikacji na podstawie Reguły 9 ust. 2 Regulaminu Komitetu Ministrów w formacie ds. praw człowieka. Były to komunikacje w sprawach: *Mierzejewski p. Polsce*, *Tysięc p. Polsce*, *R.R. p. Polsce* i *P. i S. p. Polsce*, *Kurłowicz p. Polsce*, *Bednarz p. Polsce*, *Al Nashiri p. Polsce*, *Husayn (Abu Zubaydah) p. Polsce*, *Rutkowski i inni p. Polsce*, *Bistieva p. Polsce*, *Parol i Adamkowski p. Polsce*. Komunikacje przedstawiły: Helsińska Fundacja Praw Człowieka (łącznie 8 komunikacji), Rzecznik Praw Obywatelskich (1 komunikacja), Komisarz Praw Człowieka Rady Europy (1 komunikacja), Centrum Praw Reprodukcyjnych oraz Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny (1 komunikacja), a także podmioty międzynarodowe: Human Rights in Practice i Open Society Justice Initiative. Jest to już bardzo znacząca liczba i w związku z tym wydaje się, że ta forma komunikacji organizacji pozarządowych i innych uprawnionych podmiotów z Komitetem Ministrów RE w trakcie nadzoru KM nad wykonywaniem wyroków staje się coraz popularniejsza i coraz częściej wykorzystywana. Odpowiedzi na komunikacje były przygotowane w oparciu o informacje przekazywane Ministerstwu Spraw Zagranicznych przez właściwe instytucje, tj. w większości przypadków Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Zdrowia. Aż 4 komunikacje dotyczyły wykonywania wyroków w sprawach *Tysięc p. Polsce*, *R.R. p. Polsce* i *P. i S. p. Polsce*. Komunikacje zostały złożone przed marcowym posiedzeniem Komitetu Ministrów w formule praw człowieka, w trakcie którego te orzeczenia Trybunału zostały poddane debacie i zostały w nich przyjęte stosowne decyzje. Kolejne 4 komunikacje dotyczyły wykonywania wyroków w sprawach *Al Nashiri p. Polsce* (28761/11) i *Abu Zubaydah p. Polsce* (7511/13). Trzy komunikacje zostały złożone przed marcowym posiedzeniem Komitetu Ministrów, na którym decyzje w tych sprawach zostały przyjęte bez debaty, a 1 komunikacja (*Al Nashiri*) wpłynęła przed grudniowym posiedzeniem KM, na którym ta grupa wyroków została poddana debacie.

Wszystkie komunikacje publikowane są na ogólnie dostępnej stronie Komitetu Ministrów RE oraz w bazie wykonywanych orzeczeń HUDOC-EXEC po 10 dniach roboczych od dnia ich przesłania zainteresowanemu państwu celem ustosunkowania się. Państwo ma prawo do przesłania odpowiedzi w każdym czasie, jednak jeśli zrobi to przed upływem ww. 10-dniowego terminu, jego odpowiedź będzie opublikowana razem z samą komunikacją, dzięki czemu wszystkie zainteresowane osoby będą się mogły zapoznać jednocześnie zarówno z treścią komunikacji, jak i z odpowiedzią państwa.

III. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków Trybunału w dniach 1-3.12.2020 r. oraz o planowanych na 2021 r. pracach Komitetu w tym zakresie.

W agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 1-3 grudnia 2020 r. znalazła się 1 grupa polskich spraw, która została poddana debacie na forum Komitetu – była to grupa *Al Nashiri p. Polsce*. Rząd przekazał Komitetowi zaktualizowane informacje nt. wykonania tych spraw w dniu 15 października 2020 r.

Po debacie na forum KM została przyjęta decyzja w tej grupie spraw, w której KM odniósł się do środków indywidualnych i generalnych, m.in. do działań podjętych przez stronę polską w sprawie wniosków o udzielenie gwarancji dyplomatycznych dla skarżących oraz odmowy udzielenia takich gwarancji przez stronę amerykańską, a także do toczącego się śledztwa krajowego, podkreślając ponownie potrzebę jego szybkiego zakończenia. W odniesieniu do środków generalnych KM odnotował powołanie na poziomie krajowym Komitetu Rady Ministrów ds. Bezpieczeństwa Narodowego oraz spraw Obronnych i poprosił stronę polską o wyjaśnienie, jak wpłynie to na wzmocnienie demokratycznego nadzoru nad służbami specjalnymi, a także wyraził obawy z powodu ciągłego braku po stronie władz najwyższych szczebli jasnej informacji skierowanej do służb o braku tolerancji dla naruszeń praw człowieka.

Decyzja przyjęta w tej grupie spraw jest dostępna publicznie na stronie KM oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC.

Ta grupa spraw będzie uwzględniona ponownie w agendzie posiedzenia KM-DH we wrześniu 2021 r. Ponadto na posiedzeniu KM-DH, które odbędzie się w marcu 2021 r., na agendzie znajdują się sprawy *P. i S. p. Polsce, R.R. p. Polsce* oraz *Tysiąc p. Polsce*. Natomiast na agendzie posiedzenia KM-DH w czerwcu 2021 r. znajduje się sprawa *Grabowski p. Polsce*.

IV. Wymiana poglądów z uczestnikami posiedzenia na temat działań podejmowanych na rzecz wykonywania wyroków w 2020 r. i możliwych do podjęcia w 2021 r.

W tym punkcie Przewodniczący zachęcił uczestników posiedzenia do skorzystania z okazji wspólnego spotkania przedstawicieli administracji rządowej, odpowiedzialnej za wykonywanie wyroków, z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego oraz zaprosił do dyskusji, wymiany poglądów, zadawania pytań i zgłaszania postulatów odnośnie do wykonywania wyroków Trybunału.

W trakcie dyskusji przedstawiciele organizacji pozarządowych zadawali pytania i kierowali uwagi odnośnie do wykonania szeregu wyroków wydanych przez Trybunał w sprawach polskich, w tym m.in. dotyczące spraw *Rutkowski Inni p. Polsce* (brak skuteczności ustawy o skardze na przewlekłość, sądy nie stosują jej odpowiednio, statystyki dotyczące przewlekłości za 2019 r.), *Solska i Rybicka* (zmiana art. 210 k.p.k.), *Bistieva i Inni* (czy został spełniony postulat środków alternatywnych do detencji), *Kurłowicz* (art. 212 § 2 k.k. – czy w 2020 r. były orzekane przez sądy kary bezwzględnie pozbawienia wolności, w ilu sprawach z art. 212 prokurator brał udział, czy przeprowadzane były szkolenia z zakresu orzecznictwa Trybunału w tym zakresie; ponadto skoro nadal utrzymuje się w k.k. przestępstwo z art. 212 k.k. a rząd zawiera przed Trybunałem szereg deklaracji jednostronnych i przyznaje się do naruszeń art. 10 Konwencji, to jaki tutaj jest klucz działań), *Mierzejewski, Burza, Zieliński i Zagalski* (sprawy dotyczące przewlekłego tymczasowego aresztu), *Słomka i Lewandowski, Adamkowski, Parol, Kunert*. Część dyskusji z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych skupiła się także na wykonywaniu wyroków w sprawach *Tysiąc, R.R.* oraz *P. i S. p. Polsce* (patrz pkt. V poniżej).

MS ustosunkowując się do pytań w zakresie swojej właściwości podało, że odnośnie do wykonania grupy spraw *Kurłowicz*, MS poinformowało, że w ocenie resortu zniesławienie określone w art. 212 k.k. nie wymaga depenalizacji. W zakresie standardów dotyczących art. 10 Konwencji prowadzone są

szkolenia i szerokie działania upowszechniające, zaktualizowano standardy z art. 10. Z uwagi na obecną sytuację dane za lata 2019 i 2020 nie są jeszcze dostępne. Podkreślono jednak, że art. 212 § 2 k.k. ma zastosowanie marginalne, a orzekane kary nie są związane z izolacją, (warunkowe zawieszenie). Odnośnie do wykonania wyroku w sprawie *Solska i Rybicka*, MS oczekuje na stanowisko PK odnośnie do możliwej nowelizacji art. 210 k.p.k. W zakresie wykonania wyroków *Słomka i Lewandowski* wskazano, że w MS przeprowadzono pogłębioną dyskusję na temat kształtu przepisów dotyczących nakładania kar porządkowych przez sąd w przypadku naruszenia porządku czynności sądowych i uznano, że nie ma potrzeby, aby każde naruszenie powagi i spokoju podczas czynności sądowych obligowało wymierzeniem kary porządkowej przez inny skład sądu, niż ten, przed którym doszło do takiego zachowania. Obecnie nie jest możliwe określenie, kiedy prace nad nowelizacją zostaną zakończone z uwagi na fakt, że materia jest skomplikowana. Odnośnie do wykonania wyroków w sprawach *Parol i Adamkowski* MS poinformował, że w 2020 r. doszło do zmiany przepisów, uchylono przepis zgodnie z którym MS miał w drodze rozporządzenia ustalić wzory pouczeń. Po wejściu w życie ww. zmiany przepisów podjęto działania mające na celu kontynuację prac nad opracowaniem treści pouczeń w sprawach cywilnych i zwrócono się do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości z prośbą o przeprowadzenie niezbędnych analiz, zmierzających do wyłonienia puli najczęściej stosowanych pouczeń. IWS ma przedstawić wyniki do końca marca 2021 r. Pouczenia mają być udostępnione w postaci odnośników na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Odnośnie do wykonania wyroku w sprawie *Rutkowski i Inni* MS zauważył, że w ostatnim czasie zostały przyjęte zmiany w przepisach postępowania cywilnego i karnego, mające na celu ich usprawnienie. Obecnie nie planuje się zmian w ustawie o skardze na przewlekłość. Odnośnie do kwot zasądzanych przez sady krajowe za stwierdzoną przewlekłość postępowania zwrócono uwagę na analizę przeprowadzoną w tym zakresie przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości i wnioski z niej wypływające. Stwierdzono m.in., że w przypadku przewlekłości dominują postępowania cywilne, które są stosunkowo krótkie (a więc w praktyce skutkuje to niższymi średnimi kwotami pieniężnymi zasądzanymi w tych sprawach cywilnych). Z kolei średnie kwoty zasądzeń w sprawach karnych są znacznie wyższe: 4000-6000zł. Ponadto MS zauważył, że z uwagi na obecną sytuację nie są jeszcze dostępne aktualne dane dotyczące przewlekłości postępowań.

V. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

- Informacja nt. postępu w implementacji wyroku w sprawie *Potomski i Potomska p. Polsce* (skarga nr 33949/05) – referuje: **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN)**

Pełnomocnik poinformował, że w sprawie *Potomska i Potomski p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie przez Polskę prawa własności skarżących z powodu braku możliwości uzyskania przez nich wywłaszczenia za adekwatnym odszkodowaniem należącej do nich działki, na której znajduje się cmentarz żydowski wpisany do rejestru zabytków. Środki indywidualne, tj. wykup dawnego cmentarza żydowskiego od skarżących, zostały wykonane w 2019 r. Na niniejszym posiedzeniu Zespołu omawiana powinna zostać kwestia wykonania środków generalnych.

Przedstawicielka MKiDN poinformowała, że realizacja wyroku w zakresie środków generalnych jest w toku. Prowadzone są prace analityczne. W ciągu ostatnich dwóch lat przeprowadzono kompleksową inwentaryzację dawnych cmentarzy żydowskich z całego obszaru Polski. Kontynuowane są prace związane ze stworzeniem mechanizmów prawnej ochrony właścicieli nieruchomości, którzy w związku z wpisaniem nieruchomości do rejestru zabytków zostali pozbawieni wszelkiej możliwości ich zagospodarowania. Na uwagę zasługuje również fakt prac prowadzonych w KPRM nad zmianą ustawy o cmentarzach, których wynik może rzutować na regulację przygotowywaną przez MKiDN.

- Informacja nt. postępu w implementacji wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* (skarga nr 57722/12) – referuje **Ministerstwo Sprawiedliwości (MS)**

Przewodniczący przypomniał, że sprawa dotyczy pozbawienia wolności osoby małoletniej w zakładzie poprawczym i przedłużania pobytu w nim bez postanowienia sądu oraz braku możliwości skutecznego odwołania się od takiej decyzji, faktycznie pozbawiającej małoletniego wolności. Przypomniał także, że w poprzedniej kadencji Parlamentu w Sejmie trwały prace nad senackim projektem zmiany ustawy o postępowaniach w sprawach nieletnich w zakresie art. 27 i 29, którego celem było wykonanie wyroku ws. *Grabowski*. Senacki projekt powstał w odpowiedzi na petycję Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Ponadto w MS trwały kompleksowe prace nad przygotowaniem nowej ustawy o nieletnich. Niestety do końca kadencji ani przepisy senackie ani rządowe nie zostały uchwalone.

W obecnej kadencji parlamentu w dniu 18 sierpnia 2020 r. do Sejmu wpłynął ponownie senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, przygotowany przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji (druk sejmowy nr 579). Projekt ten przewiduje zmianę przepisów art. 27 i 29 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Obecnie projekt znajduje się na etapie I czytania w sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Kwestia wykonania wyroku w sprawie *Grabowski* będzie na agendzie KM-DH w czerwcu 2021 r. Sprawa znajduje się w procedurze wykonywania już ponad 5 lat.

W zakresie wykonania tego wyroku MS poinformowało, że prace nad regulacją dotyczącą nieletnich trwają w MS i będzie skierowany wniosek o ujęcie projektu w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. W realizacji tych wyroków podejmowane są działania upowszechniające pozaprawne. Za 2019 r. brak jest dostępnych danych dotyczących stosowania tych przepisów, ale w 2018 r. tylko w trzech przypadkach, w których standard nie był właściwie zastosowany.

- Aktualizacja informacji nt. postępów w wykonaniu środków generalnych w sprawie *P. i S. p. Polsce* (skarga nr 57375/08), *Tysiąc p. Polsce* (skarga nr 5410/03) i *R.R. p. Polsce* (skarga nr 27617/04) w związku z umieszczeniem spraw w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE w marcu 2020 r. – referuje: **Ministerstwo Zdrowia (MZ)**.

Tytułem przypomnienia Pełnomocnik wskazał, że w sprawie *P. i S. p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji w stosunku do pierwszej skarżącej (małoletniej) z uwagi na kumulatywny wpływ okoliczności sprawy na jej sytuację i sposób potraktowania P. przez organy państwa, które wywołały cierpienie przekraczające minimalny próg dolegliwości w rozumieniu art. 3 Konwencji. Ponadto Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji z powodu umieszczenia dziewczynki w pogotowiu opiekuńczym, a także naruszenie art. 8 Konwencji w stosunku do obu skarżących (matki i córki) z powodu niezapewnienia im skutecznego poszanowania ich życia prywatnego z uwagi na brak dostępu do informacji nt. warunków dostępu legalnej aborcji i obowiązujących procedur, oraz z uwagi na bezprawne ujawnienie danych osobowych skarżących przez publiczny szpital.

W sprawie *Tysiąc p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji z powodu braku ram prawnych, umożliwiających wyegzekwowanie przez nią przysługującego jej prawa do przeprowadzenia legalnego zabiegu. Natomiast w sprawie *R.R. p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji z powodu niezapewnienia skarżącej skutecznego i terminowego dostępu do badań prenatalnych w czasie gdy te usługi diagnostyczne były dostępne i wedle obowiązującego prawa była do nich uprawniona.

Pełnomocnik przypomniał również, że wszystkie trzy sprawy będą na agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE w marcu 2021 r. A zaktualizowana informacja na temat realizacji środków generalnych w sprawie *R.R.* i *Tysiąc* została przedstawiona na początku października 2020 r. a w sprawie *P. i S.* zostanie przedstawiona do końca roku.

Przedstawiciel Ministerstwa Zdrowia poinformował o stanowisku resortu odnośnie do ww. wyroków (zasadniczo w ocenie resortu te wyroki zostały wykonane). Poinformował również o konsultacjach pomiędzy przedstawicielami Ministerstwa Zdrowia oraz Departamentu Wykonywania Wyroków Sekretariatu RE, które miały miejsce w dniu 17 grudnia 2020 r. i skupiły się na realizacji środków generalnych w tych orzeczeniach, w szczególności tych wskazanych w decyzjach KM (w tym ostatniej decyzji z marca 2020 r.). Poinformował także, że odpowiedź na kwestie podniesione w trakcie konsultacji zostanie przekazana KM przed kolejnym posiedzeniem KM-DH w tych sprawach. MZ nie planuje nowelizacji instytucji sprzeciwu. Jeśli chodzi o dostępność szpitali, w których wykonuje się zabiegi przerywania ciąży – to nie we wszystkich szpitalach jest to możliwe, bo nie we wszystkich jest możliwe wykrycie wad płodu (przede wszystkim szpitale o najwyższej referencyjności, gdzie takie zabiegi są przeprowadzane).

W dyskusji nad ww. wyrokami głos zabrało szereg organizacji pozarządowych, w ocenie których wyroki w tych sprawach nie są wykonane, ich wykonywanie trwa już 13 lat i nie doszło w tym czasie do poprawy sytuacji faktycznej pacjentek, na co wskazują także statystyki. Sytuacja w tym zakresie pogorszyła się znacznie po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 22 października 2020 r. (sygn. akt. K 1/20), bowiem mimo, że wyrok nie został opublikowany to szpitale wstrzymywały się z wykonywaniem zabiegów przerywania ciąży. Dlatego też zasadne byłoby przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla szpitali, dotyczącej aktualnej sytuacji prawnej. Zapytano także, czy będą podjęte jakieś kroki mające na celu wyciągnięcie konsekwencji w stosunku do tych podmiotów. Odnośnie do odpowiedzialności kontraktowej szpitali zapytano, czy takie postępowania zostały wszczęte i w stosunku do których podmiotów. Podkreślono, że jeśli chodzi o wykonywanie zabiegów przerywania ciąży to nie wykonują ich tylko szpitale o najwyższym stopniu referencyjności, ale też szpitale powiatowe o niższym stopniu referencyjności. Co więcej w ocenie organizacji pozarządowych Komitet Ministrów daje Polsce jasne wskazówki, jak należy wykonać ww. wyroki i czego Komitet oczekuje od Polski. W odniesieniu do instytucji sprzeciwu, przypomniano, że projekt zmian tej instytucji został zatrzymany na etapie prac międzyresortowych. Skoro więc nie ma planów nowelizacji instytucji sprzeciwu, to czy MZ proponuje jakieś inne środki w tym zakresie. W odniesieniu natomiast do klauzuli sumienia projekt nowelizacji art. 39 ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry został odrzucony przez Sejm.

W trakcie dyskusji przypomniano także, że w ostatnich decyzjach, przyjętych w zakresie nadzoru nad wykonywaniem ww. wyroków, KM RE przewidział przygotowanie projektu rezolucji tymczasowych, jeśli nie będzie widocznych postępów w ich wykonaniu. Ponadto zapytano, czy infolinia BPP i NFZ jest również dostępna dla kobiet i czy dzwoniąc na nią kobieta może dowiedzieć się, gdzie będzie mogła przeprowadzić zabieg aborcji. Zauważono także, że HFPC wystosowała do 130 szpitali ankietę z pytaniem, czy legalne zabiegi przerywania ciąży są przeprowadzane w tych szpitalach. Zgodnie z wynikami ankiety, w około 40% szpitali, które udzieliły odpowiedzi, zabiegi nie są wykonywane. Wynika z tego, że problem braku placówek, w których taki zabieg można przeprowadzić nie jest jednostkowy. Pokazuje też podział geograficzny, gdzie takie zabiegi nie są wykonywane.

VI. Pozostałe informacje i ogłoszenia

Pełnomocnik poinformował o prezentacji w dniu 18 listopada 2020 r. w Senacie RP Raportu z wykonywania wyroków ETPC przez Polskę za 2019 r. Na posiedzeniu Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu RP Pan Minister Piotr Wawrzyk omówił Raport, zauważając, że prezentuje on działania zarówno Ministerstwa Spraw Zagranicznych, jak i innych resortów w zakresie wykonywania orzeczeń, ale też w zakresie upowszechniania standardów ochrony praw człowieka, wynikających z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Minister podkreślił również, że kluczem do sukcesu w skutecznym wykonywaniu wyroków jest bardzo dobra współpraca między Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz innymi organami władzy publicznej. Skuteczne wykonywanie orzeczeń

Trybunału możliwe jest wyłącznie przy ścisłej współpracy wszystkich organów władzy – tak władzy wykonawczej, ustawodawczej, jak i sędziowskiej.

Ponadto zastępca Pełnomocnika poinformowała o pracach grupy negocjacyjnej ad hoc („47+1”) Komitetu Sterującego dla Praw Człowieka (CDDH) w sprawie przystąpienia UE do EKPC. Poinformowała także o przetłumaczeniu przez na język polski przez MSZ Zalecenia CM/Rec(2019)6 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie rozwoju instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich, które zostało wypracowane w 2019 r. przez grupę CDDH-INST. Zalecenia stanowią załącznik do sprawozdania.

Jan Sobczak
Pełnomocnik Ministra
/podpisano elektronicznie/